

A PERE DE PALOL, *IN MEMORIAM*

Institut d'Estudis Catalans

El doctor Pere de Palol i Salellas, arqueòleg dedicat molt especialment a l'antiguitat tardana, a l'època paleocristiana i a la visigoda, va morir a Barcelona el passat dia 4 de desembre, en el mateix moment en què es tancava l'edició d'aquest llibre. Va néixer a Girona el 1923, fill del poeta, erudit i polític Miquel de Palol. Pere de Palol entrà en el món de l'arqueologia guiat per Francesc Riuró. Estudià a la Universitat de Barcelona, on va ser deixeble de Lluís Pericot i de Martín Almagro, amb el qual col·laborà en les excavacions d'Empúries. Es doctorà brillantment a la Universitat de Madrid i va ser director en funcions del Museu Arqueològic de Girona, fins que, el 1956, guanyà una càtedra d'arqueologia i prehistòria a la Universitat de Valladolid, on va treballar fins al 1970. La seva acció va ser intensa i es féu sentir en tots els camps, creant escola, excavant a molts indrets i fent-se càrrec de la direcció de les excavacions arqueològiques del conjunt monumental de Clunia (Coruña del Conde, Burgos), responsabilitat que conservà fins a la seva jubilació.

El 1970 es traslladà a la Universitat de Barcelona, a una càtedra nova, d'arqueologia paleocristiana, pensada especialment per a ell. Va ser director de l'Institut Universitari d'Arqueologia i Prehistòria, on va fer equip amb Joan Maluquer i Miquel Tarradell, i, tal com havia fet en la seva estada a Valladolid, consolidà un nou equip i portà a terme noves excavacions en jaciments de l'antiguitat tardana a les Illes Balears i a Catalunya. Ha estat l'ànima de les nostres Reunions d'Arqueologia Cristiana Hispànica, el fòrum principal on s'apleguen els especialistes en aquesta temàtica.

Va ser secretari del VII Congrés Internacional d'Arqueologia Cristiana, celebrat a Barcelona el 1969, i presidí el XIV Congrés Internacional d'Ar-

queologia Clàssica, que va tenir lloc a Tarragona el 1993.

El 1978 ingressà com a membre agregat a l'Institut d'Estudis Catalans, al mateix temps que Joan Maluquer de Motes, per l'ampliació del nombre de membres no numeraris acordada a finals de 1977. Durant la segona meitat dels anys vuitanta, Pere de Palol va ser secretari de la Secció Històrico-Arqueològica. El president d'aquesta Secció era Miquel Coll i Alentorn, que havia de respondre sobretot als seus deures com a president del Parlament de Catalunya, i Pere de Palol hi va actuar durant aquells anys com a director efectiu del dia a dia. Per això, fou natural que el 1989, després de la reforma dels Estatuts de l'Institut, fos elegit president de la Secció, i, com a tal, fou membre del Consell Permanent. Va ser el sisè president de la Secció Històrico-Arqueològica després d'Antoni Rubió i Lluch, Josep Puig i Cadafalch, Jordi Rubió i Balaguer, Joan Ainaud i de Lasarte i Miquel Coll i Alentorn. Exercí aquest càrrec fins al 1995, que fou quan finalitzà el seu segon mandat consecutiu, i, per tant, no podia ser reelegit.

Jubilat el 1988, Palol continuà a la Universitat de Barcelona com a professor emèrit fins al 1994. L'any 2000 va ingressar a la Pontificia Accademia Romana di Archeologia, darrer i suprem honor de la seva carrera, i el 2002 va rebre la Pàtera d'Honor d'Arqueologia Catalana.

El 1995 se li tributà a Girona un homenatge que donà origen a unes extenses actes publicades en els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* el 1996 i també el 1996 els seus alumnes li dedicaren un altre homenatge que donà origen al llibre col·lectiu *Spania, estudis d'antiguitat tardana oferts en homenatge al professor Pere de Palol i Salellas*, que publicà Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Pere de Palol és autor d'una sòlida i amplíssima producció bibliogràfica relacionada pràcticament amb tots els camps de l'arqueologia. Al costat d'obres molt significatives que són resultat del seu treball de camp, d'altres són obres de reflexió i de síntesi, moltes de les quals continuen plenament vigents.

Esmentarem aquí només unes quantes de les seves obres: *Tarraco hispanovisigoda* (1953); *La necrópolis hallstàtica de Agullana* (1958); *Arqueología cristiana de la España romana. Siglos IV-VI* (1967); *Arte hispánico de época visigoda* (1968); *Arte paleocristiano en España* (1969); *El Tapís de la Creació de la catedral de Girona* (1986); *La epigrafía de Clunia* (1987); la part d'art i arqueologia d'*España visigoda. Historia de España dirigida por Ramón Menéndez Pidal* (1991); *Del romà*

al romànic. Història, art i cultura a la Tarracònense mediterrània entre els segles IV i IX, obra codirigida amb Antoni Pladevall i publicada el 1999; *Los grandes conjuntos públicos: el foro colonial de Clunia: Clunia VIII.1* (2000), i *El castrum del puig de les Muralles de Puig Rom (Roses, Alt Empordà)* (2004).

Pere de Palol exposava de manera clara, convincent i entusiasta els seus estudis i projectes. Era un professor excel·lent, a més d'un arqueòleg català de prestigi internacional. Fins als darrers temps de la seva llarga vida conservà l'energia i la capacitat emprenedora. Rebi el nostre company desaparegut l'homenatge del nostre reconeixement.

Institut d'Estudis Catalans
Barcelona, 15 de desembre de 2005